

Nr 100

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa investeringsanslag under försvarets fastighetsfond för budgetåret 1966/67 jämte i ämnet väckta motioner.

(1:a avd.)

1:o) **Byggnadsarbeten för gemensamma ändamål.** Sedan Kungl. Maj:t i propositionen nr 1 (bilaga 6, punkt A 1) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Byggnadsarbeten för gemensamma ändamål för budgetåret 1966/67 beräkna ett investeringsanslag av 24 900 000 kr., har Kungl. Maj:t i propositionen nr 108, (s. 2—7 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 11 mars 1966) föreslagit riksdagen att till nämnda ändamål för samma budgetår anvisa ett investeringsanslag av 24 900 000 kr.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 8 140 000 kr.

Utskottet har icke funnit något vara att erinra mot den verkställda anslagsberäkningen. Detta innebär bl. a. att utskottet tillstyrker förslaget om utförande av en ny förvaltningsbyggnad, avsedd för fortifikationsförvaltningen, försvarets civilförvaltning och Stockholms försvarsområdesstab. Kostnaden för byggnaden uppskattas till 50 milj. kr.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Byggnadsarbeten för gemensamma ändamål* för budgetåret 1966/67 anvisa ett investeringsanslag av 24 900 000 kr.

2:o) **Flyttning av Stockholms örlogsbas (Muskövarvet).** Sedan Kungl. Maj:t i propositionen nr 1 (bilaga 6, punkt A 12) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Flyttning av Stockholms örlogsbas (Muskövarvet) för budgetåret 1966/67 beräkna ett investeringsanslag av 44 000 000 kr., har Kungl. Maj:t i förenämnda proposition nr 108 (s. 7—26) föreslagit riksdagen att dels besluta att örlogsvarvet på Muskö skall utbyggas enligt de riktlinjer som angivits i statsrådsprotokollet, dels ock till Flyttning av Stockholms örlogsbas (Muskövarvet) för nämnda budgetår anvisa ett investeringsanslag av 44 000 000 kr.

I förevarande sammanhang har utskottet till behandling förehäft

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Strandberg* och *Enarsson* (I:714) och den andra inom andra kammaren av herr *Björkman m. fl.* (II:880), i vilka hemställts att riksdagen måtte besluta att av föreslaget anslag om 44 milj. kr. ett belopp av 6 milj. kr. skall belasta vägbudgeten och sålunda till Flyttning av Stockholms örlogsbas (Muskövarvet) för budgetåret 1966/67 anvisa ett investeringsanslag av 44 milj. kr. varav 6 milj. kr. att avräknas mot automobilskattemedlen,

dels ock en inom andra kammaren av herr *Ståhl* väckt motion (II:881), vari hemställts att riksdagen vid behandlingen av förevarande proposition måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t ge till känna vad i motionen anförts angående fördelningen av medel inom och utom försvarets kostnadsram beträffande de kostnader som uppstår i samband med förflyttningen av Stockholms örlogsbas till Muskö.

Beträffande motiveringarna för motionsyrkandena får utskottet hänvisa till motionerna II:880 och II:881.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 38 000 000 kr.

Utskottet vill erinra om att totalkostnaden för Stockholms örlogsvarv i Muskö angavs i 1965 års statsverksproposition till ca 229 milj. kr. enligt prisläget den 1 maj 1964. För varvets utbyggnad har riksdagen hittills anvisat 185,5 milj. kr.

I propositionen redovisas en av fortifikationsförvaltningen verkställd förnyad beräkning av totalkostnaden för varvet enligt prisläget den 1 april 1965, vilken utvisar att ramen för utbyggnaden behöver uppräknas med 75 milj. kr. till 304 milj. kr. Överbefälhavaren har vid sin granskning av ämbetsverkets kostnadsberäkning ansett, att vissa objekt till ett värde av 7,6 milj. kr. kunna utgå ur byggnadsprogrammet. För att låta ytterligare granska de av ämbetsverket redovisade slutliga kostnaderna för Muskövarvet har Kungl. Maj:t tillkallat en särskild utredningsman.

Kungl. Maj:t har i stort sett följt utredningsmannens förslag, enligt vilket kostnaderna föreslås nedbringade med ca 10 milj. kr. Härvid ha medräknats de av överbefälhavaren föreslagna besparingsåtgärderna. Detta innebär, att den av fortifikationsförvaltningen föreslagna totalkostnaden för varvet kan begränsas till 294 milj. kr. enligt prisläget den 1 april 1965. Återstående medelsbehov efter utgången av budgetåret 1965/66 torde alltså komma att uppgå till högst 109 milj. kr. vid samma prisnivå. Departementschefen räknar med att byggnationen bedrivs så, att örlogsbasens utflyttning från Stockholm kan ske under budgetåret 1967/68.

De av utredningsmannen granskade olika delprojekten omfatta bl. a. ett befälshotell för att tillgodose behovet av förläggningstrymmen för befälspersonal på Muskö. Fortifikationsförvaltningen har för ändamålet föresla-

git en nybyggnad i anslutning till varvet för en kostnad av ca 2 milj. kr. I anledning av utredningsmannens förslag har departementschefen ansett, att nämnda byggnad icke bör komma till utförande och att ifrågasvarande behov i stället tillgodoses genom inredning av 26 enkelrum i Ludvigsbergs gård för en kostnad av ca 500 000 kr. Om så skulle visa sig erforderligt kan i en befintlig flygel till gården anordnas ytterligare 10 enkelrum. Härigenom skulle enligt departementschefen anläggningskostnaderna kunna minskas med ca 1,5 milj. kr. i förhållande till fortifikationsförvaltningens förslag.

Beträffande befälshotellet vill utskottet, som avlagt besök på platsen, erinra om att såväl statskontoret som chefen för marinen ansett, att hotellet lämpligen bör förläggas i nära anslutning till varvet. Det kan jämväl enligt utskottets mening ifrågasättas, om den föreslagna förläggningen till Ludvigsbergs gård, som ligger ca 5 km från varvet, är en rationell lösning och om icke på sikt ett annat alternativ skulle bl. a. från ekonomisk synpunkt vara att föredraga. Icke endast avståndet från varvet utan även kostnader för vakthållning, byggnadens skötsel m. m. äro faktorer, som böra tagas med i beräkningen. Med hänsyn till vad utskottet sålunda anfört synes det böra få ankomma på Kungl. Maj:t att efter ytterligare prövning fatta beslut i ämnet.

Vid sin granskning av propositionen i övrigt har utskottet ansett sig kunna godtaga Kungl. Maj:ts förslag till ram och riktlinjer för utbyggnad av Muskövarvet och har icke något att erinra mot vad departementschefen i samband därmed anfört. Utskottet vill understryka utredningsmannens av departementschefen biträdda uppfattning, att det är nödvändigt att nu fastställa den slutliga målsättningen för Musköanläggningen. Det måste alltså klart anges, att den ram och den plan för det byggnadsprogram, som nu framlagts, är den definitiva, i vilken icke kan räknas med något utrymme för tillägg eller mer väsentliga ändringar.

Fortifikationsförvaltningen har begärt, att de merkostnader om 6 milj. kr. för vägförbindelsen mellan fastlandet och Muskö, som föranletts av kravet på högre standard för att förbindelsen skall kunna utnyttjas för allmän trafik, skola anvisas utanför försvarets kostnadsram. Såsom departementschefen framhållit har vägförbindelsen tillkommit för att i första hand tillgodose örlogsbasens behov av direkt vägförbindelse med fastlandet. Det förhållandet att vägförbindelsen givits en något högre standard än som skulle ha varit fallet om vägen endast skulle användas för militärt behov anser utskottet i likhet med departementschefen icke vara tillräckligt motiv för att del av kostnaden för vägen lägges utanför försvarets ram. Det må framhållas, att vidtagna kvalitetsförbättringar av såväl vägen som tunneln även kommer försvaret till godo. Härtill kommer att, såsom departementschefen erinrat, vägen intagits till allmänt underhåll, vilket medför att försvaret icke kommer att belastas med kostnader för vägunderhållet. Dessa

kostnader kunna, enligt vad utskottet inhämtat, beräknas till ca 200 000 kr. per år. Av angivna skäl anser utskottet sig icke böra biträda motionerna I:714 och II:880 samt II:881, sistnämnda motion såvitt nu är i fråga.

I förenämnda motion II:881 har uttalats bl. a. att de intäkter, som komma att uppstå vid avyttring eller upplåtelse av mark, som friställes i samband med att Stockholms örlogsbas utflyttas till Muskö, böra tillföras försvarets kostnadsram. Utskottet vill i anledning härav erinra om att den **kostnadsram**, som av 1963 års riksdag fastställdes för försvaret under åren 1963/64—1966/67, avvägdes med hänsyn till avsikten att kostnaderna för Musköanläggningen under nämnda tid skulle bestridas inom sagda ram. Mot denna bakgrund kan utskottet icke finna skäl att biträda motionen i här berörd del.

Utskottet tillstyrker, att medelsanvisningen under förevarande anslag för nästa budgetår bestämmes till 44 milj. kr.

Utskottet hemställer,

I. att riksdagen må

a) besluta att örlogsvaret på Muskö skall utbyggas enligt de riktlinjer som angivits i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 11 mars 1966 och av utskottet,

b) med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I:714 och II:880 samt II:881, sistnämnda motion såvitt nu är i fråga, till *Flyttning av Stockholms örlogsbas (Muskövarvet)* för budgetåret 1966/67 anvisa ett investeringsanslag av 44 000 000 kr.,

II. att motionen II:881, i vad den icke behandlats under I. b), icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 6 maj 1966

På statsutskottets vägnar:

EMIL NÄSSTRÖM

Närvarande: se under utlåtandet nr 101.

Reservation

vid *punkten 2* (Flyttning av Stockholms örlogsbas, Muskövarvet) av fröken *Andersson*, herrar *Virgin*, *Ståhl*, *Turesson* och *Petersson*, vilka ansett att utskottet bort tillstyrka motionerna I: 714 och II: 880 och att därför

dels det stycke i utskottets yttrande, som på s. 3 börjar med »Fortifikationsförvaltningen har» och på s. 4 slutar med »i fråga», bort ersättas med text av följande lydelse:

»I de angivna totalkostnaderna för Muskövarvet ingår ett belopp av 6 milj. kr., som enligt de militära myndigheterna utgör merkostnader för väg-

förbindelsen mellan fastlandet och Muskö och vilka föranletts av kravet på högre standard, som vägmyndigheterna uppställt för att Muskötunneln skulle få upplåtas för civil trafik. Detta har också bestyrkts av förenämnde utredningsman. Enligt denne skulle säkerligen ej oväsentliga besparingar ha kunnat nås, om tunneln verkligen varit färdig som planerats, den 1 juli 1961. Tunneln öppnades emellertid för trafik först under våren 1964. Nödvändigheten av att taga hänsyn till de civila anspråken är enligt utredningsmannen en av orsakerna — måhända den tyngst vägande — till att byggnadstiden för tunneln mer än fördubblats.

Vidare må framhållas, att enligt utskottets mening departementschefens förslag icke står i överensstämmelse med riktlinjerna i senaste försvarsbeslutet beträffande i vilka fall medelsanvisning bör ske utanför försvarets kostnadsram. Det må nämligen erinras om att enligt detta beslut kostnadsramen skall ökas, om nya fredsuppgifter tillkomma eller krigsmakten åvilande uppgifter till följd av åtgärder, som statsmakterna besluta, måste lösas på dyrare sätt än hittills.

Under hänvisning till det anförda vill utskottet tillstyrka motionerna I:714 och II:880, enligt vilka av det äskade anslaget om 44 milj. kr. ett belopp av 6 milj. kr. icke skall belasta försvarshuvudtiteln utan vägbudgeten, att avräknas mot automobilskattemedlen. Syftet i motionen II:881, såvitt nu är i fråga, torde härigenom bli tillgodosett.»

dels ock utskottets hemställan under I. b) bort ha följande lydelse:

»b) i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och motionen II:881, såvitt nu är i fråga, samt med bifall till motionerna I:714 och II:880, till *Flyttning av Stockholms örlogsvarv (Muskövarvet)* för budgetåret 1966/67 anvisa ett investeringsanslag av 44 000 000 kr., varav 6 000 000 kr. att avräknas mot automobilskattemedlen.»